

OBRRTNIK

Glasilo Jugoslovanskega obrtništva Dravske banovine

Lastnik: Poverništvo za izdajo lista „Obrtnik“
(Lovro Pičman). Uprava: Ljubljana, Ilirska ul. 15.
Naročnina znaša: za celo leto . . . 30.— Din
za pol leta . . . 15.— „
posamezna številka . . . 1.50 „

*V slogi in edinstvu
vsega Jugoslovanskega obrtništva
je uspeh!*

Uredništvo: Ljubljana, Borštnikov trg 1. — Odgovorni urednik dipl. teh. A. Kunstler. — Rokopisov ne vračamo. — Nefrankirani dopisi ne sprejemamo. — Oglase zaračunamo po ceniku. — Ponatis člankov dovoljen le z dovoljenjem uredništva.

Leto I.

Ljubljana, dne 10. junija 1932.

Štev. 6.

Obrtniki s teritorija Novosadske zbornice za T.O.I. za ločene zbornice.

Zagovorniki skupnih zbornic in dnevno časopisje pri nas prav radi ponavljajo, da je in mora ostati zbornica za T. O. I. v Ljubljani skupaj za vse tri panoge. Pri tem se poslužujejo tudi izjav od drugod, ki so slične izjavam iz teritorija ljubljanske zbornice, ker so bile ali izsiljene ali pa jih niso podali pravi zastopniki obrtništva.

Tako se dogaja tudi na področju novosadske skupne zbornice, katero hočejo obdržati neupravičenci skupno in jo prikazati nam v Dravski banovini, kot vzor in zavednost tamošnjega obrtništva za skupno gospodarsko ustanovo. Da je tudi tam kot pri nas nasilje glede glasovanj za sistem zbornice, ni treba posebej poudarjati. Toda razlika je samo ta, da so vse zadržke s celega področja za ločene zbornice, le zbornični obrtniški zastopniki so slični, kot pri nas, več ali manj od neobrnitiškimi uplivi.

Smatramo za potrebno objaviti članek, ki ga je prinesla beograjska »Zanatlija« v svoji 23. številki pod naslovom »Bačke zanatlije za posebnu zanatsku komoru«. Prinašamo članek v celoti in prevodu, ker smo prepričani, da je marsikdo izmed naših obrtnikov verjel, da so na področju imenovane zbornice obrtniki res za skupno zbornico. Kar pa ni res, ker so le obrtniški zbornični svetniki za sistem skupne zbornice, akoravno jih je obrtništvo že opetovano na svojih zborih obsodilo, ker delajo proti obrtniškim interesom.

Članek se glasi:

Pred nedavnim časom je časopisje prineslo vest, da se je ponovno izrekel obrtni odsek novosadske skupne zbornice za sistem skupne zbornice ter poslal ministrstvu trgovine in industrije brzojavko, v kateri prosi, da ostane skupna zbornica v Novem Sadu.

Ljudje, ki vedo kako je sestavljen ta odsek, se niti malo ne čudijo, ker se tako često izjavlja za to vprašanje pa tudi takrat, ko to nihče ne vpraša. Znano je vsem, da so se obrtniki v Bački z 95% izjavili za sistem ločenih zbornic in nikdo, kakor tudi obrtni odsek novosadske zbornice (kateri s svojim zadržanjem v vprašanju zbornice zaževa vse bačko obrtništvo) ne more temu nasprotovati. Brzojavke, katere je pet članov tega odseka poslalo ministrstvu trgovine in industrije, ne izražajo želje bačkega obrtništva in kot take nimajo nikakršne vrednosti.

Ob tej priliki je novosadsko obrtno združenje, ki ima v vprašanju sistema

zbornic soglasnost še drugih 26 obrtnih združenj iz Bačke, poslalo predsedniku kraljevske vlade in ministrstvu trgovine in industrije sledečo brzojavko:

Predsedniku vlade gosp. dr. Voji Markinkoviću,

Beograd.

Obrtno združenje mesta Novega Sada po soglasnem sklepu svojih članov in v svojem imenu ter na osnovi prejetih pooblastil v imenu 26 okoliških obrtniških združenj ponovno prosi odcepljenje od Novosadske skupne zbornice ter ustanovitev posebne obrtniške zbornice v Novem Sadu, kajti sklep večine obrtnega odseka, v katerem rešujejo tudi neobrnitiški, ni izraz obrtniških želja.

Sava Grkinić

tajnik

Milan Abramović

predsednik

Popolnoma enaka brzojavka je bila poslana ministru trgovine in industrije g. dr. Albertu Kramerju.

Obrtniki na velesejmu.

V Ljubljani imamo že dvanajstih priložnosti videti na velesejmu razstavljene obrtniške izdelke. Tukaj pokaže obrtnik lahko širšemu krogu kupcev, kaj je mogoče ustvariti spretni roki rokodelca, ki je naravnost ženijalen ker združuje v eni osebi kar več poklicev. Tako je na primer vsak obrtnik trgovski organizator, konstruktor, arhitekt, delavec, knjigovodja itd. v eni osebi, vendar se pa pri nas od gotovih krogov obrtnik še vedno omalovažuje in zapostavlja. To pa je zato, ker se obrtniki v svoji skromnosti premalo javno udeležujejo in ne sili v ospredje. Na svet je pač tako, da kdor se bolj širokousti, bolj se ga upošteva. Resnica pa ostane, da je ročno delo podlaga za človeško življenje, vse drugo se pa na njega naslanja in tudi od njega živi.

Letošnje leto je razstavilo nekaj obrtnikov svoje izdelke tudi v prosto stoječem paviljonu, katerega je dala uprava velesejma obrtnikom brezplačno na razpolago. Aranžma te razstave je prevzela zbornica TOI. Razstavljene so zelo lepi izdelki, kolikor je v to dopuščal kratek čas za pripravo. Nikakor pa ni to razstava »frakarije« in v konkurenci ni drugi obrtniški razstavi na tem sejmu, kar obrtniki med seboj govorijo, temveč izdelki so na eni kot drugi razstavi prvovrstne kakovosti in prav vsi izdelani od obrtnikov. Vse eno bode pa bolje, da se drugo leto združi obe prireditvi v eno samo, in naj prirejanje prevzame tisti, ki ima zato večjo prakso.

Takoj pri vstopu na levo, ko se pride na obrtniško razstavo TOI, se opazi Kranjčev brzojavnik za kose. G. Kranjc je znani kovaški mojster iz Laškega na Štajerskem, kateri je v ponos vsem kovaškim obrtnikom. Tudi stroj za rahljanje žime je lep domač obrtniški izdelek, katerega je izdelal ključavničarski mojster Simon Fr. iz Vrhniče. G. Rebek J. iz Ljubljane je razstavil model stopniščne ograje lastne zelo okusne konstrukcije. Ogrodje je gladko avtogeno varjeno, držalo pa poniklano. G. Kobilica je znan kot prvovrsten tapetnik, razstavil je lepo tapetiran stol, njemu nasproti se pa tudi g. Sever močno postavi z njegovim salonskim naslanjačem Veliki omari, ki bosta služili kot knjižnica je razstavil g. mizarski mojster Lancoš iz Ljubljane. Poleg lepega pasarskega izdelka ciborija od dru-

Izkušen

mlad in energičen, tesarski mojster,

se išče za naselitev v sodnijski okraj Sv. Lenart v Slovenskih goricah. V tem kraju ni naseljenega tesarskega mojstra. V ožji okolici trga Sv. Lenart in trga Sv. Trojica je dela za 60—100 tesarjev. Prednost ima samski. Ponudbe se pošljejo strokovni za drugi tesarskih in studenčarskih mojstrov v Ljutomeru.

Žbe Hafner, je razstavila kolekcijo graverskih del tvrdka Sitar in Svetek. Prav posebno lepa so vložna mizarska dela od g. Sedeja, ki je specialist v tej stroki. Slikarski mojster Rožič iz Loke pri Zidanem mostu je pokazal, kakšni so izdelki, narejeni z njegovimi modeli (patroni), katere izdeluje kot prvovrsten strokovnjak. Njegova glavna razstava se nahaja v banovinski obrtniški razstavi. V stranskem prostoru je prav okusno narejeno nekaj knjigoveških izdelkov, tem nasproti pa izdelki sedlarske in torbarske stroke od tvrdke Köhler iz Ljubljane.

Usnjarsko stroko zastopa g. Pollak, strojarski mojster iz Kamnika, kateri je razstavil razne vrste usnja, vse prvovrstne kakovosti. Čevlje so razstavili gg. Peternel, Glač, Kukman, Lukas in Žakar. Ti so prišli na dobro idejo in so razdelili nov v tovarni izdelan čevlji, da kupci lahko vidijo, kako tlačijo tovarne v čevlje mesto usnja lepenko. G. Repič, znani sodarski mojster iz Ljubljane je razstavil lepo izdelan sod, glavno razstavo pa ima še na svojem razstavnem velesejmskem prostoru. Tudi medicar Krbavčič je razstavil mnogo okusnega blaga, med katerim so posebno lepa darila za god. Tovarna peči Klemenčič iz Novega mesta nas preseneča s svojimi čistimi glinastimi izdelki, kateri se približujejo že skoraj umetniški stopnji. Tovarna Gogala na Bledu je razstavila model patentiranih okvirnih okenj, katere so zelo praktična in poceni. Prvi patent, ki se je podelil v Jugoslaviji v puškarski stroki je od g. Rutarja A., puškarskega mojstra v Celju. On je tu razstavil svoje puškarske izdelke. Ime Otorepec, je že splošno znano radi njegovih lepih pločevinastih izdelkov, katere je tudi tukaj ponovno pokazal. Velika stenska tabla iz tolčene pločevine, ki predstavlja krokodila in tudi obe glavi, vzbujata občo pozornost obiskovalcev. Razstavil je to g. Grošel, ključ. mojster iz Ljubljane. Precizno delo je skrivnostna ključavnica, izdelek mehanikarskega mojstra Lipuša iz Maribora. Baje je prijavljen za njo tudi patent. Kot zaključek naj omenimo še krasen obrtniški izdelek harmonij, katerega je razstavil g. Trante iz Medvoda. Izdelovalnica ženskega perila Hutter in šola za ženska ročna dela zastopata s svojimi lepimi deli žensko obrtno stroko.

Na sredi dvorane je velika sadrena glava izdelek g. kiparja Jurkoviča, po kateri sta napravila Remžgar in Smerkolj znano figuro iz tolčene pločevine za palačo »Grafike«.

To so vsi razstavljalci, kateri so razstavili na tej prvi obrtniški razstavi in upamo, da jih bo drugo leto več, če si ne bodo gospodje ponovno rezervirali stališča dopuščati na razstavo le one izdelke, katerih razstavljalci bodo njim pogodu. Saj približno tako so razumeli obrtniki časopisna vabila, v katerih so stale pripombe, da se bodo izdelki primerno odbirali. Mislim, če ne bi bilo te pripombe, ne bi bilo treba zadnje dni pred razstavo naprošati osebno obrtnike, naj pošljejo vsaj nekaj, da ne ostane prostor prazen.

Na velesejmu imamo pa še druge naše agilne obrtnike, kateri razstavljajo samostojno in vsled sklepanja kupčij. Med te spada v prvi vrsti naš Kremžar iz St. Vida. On izdeluje širom domovine renomirane prvovrstne poljedelske stroje. Tudi kovači in kolarji iz Domžalske okolice so stalni

velesejski razstavljalci. Pripeljali so svoje lepo izdelane vozove. G. Tone Poljšak je razstavil svoje lastno izdelane radijske aparate in zvočnike, kateri so poznani po čistem glasu, kadar razveseljuje goste na restavracijskih vrtovih. Gospod Pavčič, tesarski mojster iz Most pri Ljubljani je razstavil krasen model lesene stanovanjske hiše. Znana kovaška in kolarska delavnica Kunstler iz Ljubljane, katera izdeluje vozove in avtomobilerije, je razstavila dva skladišna vozička. Ta dva vozička sta najnovejše konstrukcije in tečeta popolnoma brezslušno, vendar pa ne na gumijastih kolesih, kar je posebnost.

Poleg prvovrstnih divanov, foteljev, stolov itd., kar so razstavili naši poznani tapetniki Radovan, Puc, Sluga in Kobilica, so napravili mižariji celo umetniško zbirko za letošnji velesej. Take oprave, kot so jih napravili letos, se res še ni videlo. Ena je lepša od druge, cene so pa zelo nizke, saj stane enajst kosov za spalnico mislim da pri Prazniku, samo 7000 dinarjev. To je za tako lepo izdelavo res nizka cena.

Največ upoštevana obrtniška razstava na velesejmu je pa brezdvomno ona, katero prireja že osmo leto „Urad za pospeševanje obrti“ bivše Kranjske dežele in katerega upravlja sedaj banovina. Ta urad je resnični pospeševatelj malega obrtnika, saj je pod vodstvom našega nesebičnega obrtnega zaščitnika g. dr. Marna, kateremu so pridrženi res prvovrstni uradniki. Ti so se znali živeti v obrtnikov položaj, zato pomagajo obrtniku vedno na pravem mestu. To so naši znani obrtniški strokovnjaki obrtni referent in tajnik Brozovič, strokovna učiteljica Knafelj in Steinman, ter gđc. Tomažičeva in ne zadnji med njimi g. Igljč, ki je kar sam kot najspretniji arhitekt in organizator dekoriral ves ogromni prostor, kjer razstavljajo obrtniki iz dravske banovine. Naj jim bo na tem mestu izrečena zahvala za vse njihovo delo in pomoč obrtnikom.

Blago, katerega so obrtniki tu razstavili ima zelo mnogo občudovalcev in ne premalo kupcev. Razstavljalci so se razvrstili po sledečem vrstnem redu. Kot prvi je g. Učakar iz D. M. v Polju pri Ljubljani. Ima krasne pletene vrtno stole, mize, košare itd., in je mnogo blaga že kar prvi dan prodal. Sodarska zadruga iz Češnice pri Železnikih je razstavila svoje konkurence zmogljive izdelke v prav lepi izdelavi. G. Bajželj iz Strazišča pri Kranju, kjer ima renomirano predelovalnico žime za tapetniška dela, je tudi tokrat pokazal, da je popolnoma upravičen sloves njegovih proizvodov. Gđc. Rodičeva iz Domžal je razstavila volnene pletenine, katere so zmogljive vzdržati vsako konkurenco, ki je baš v tej stroki zelo občutna. Posebno se pa postavi g. Smole, kateri je zastavil s svojimi izdelki največ razstavnega prostora. On je eden naših najspretnjših livarskih mojstrov, zato so njegovi izdelki in odlični povsod visoko cenjeni. Njegovi litina je čista, mehka in odporna.

G. Kremžar iz Domžal je razstavil električne kuhalnike. Ti kuhalniki so po moji vednosti do sedaj najekonomičnejši, kakršnih niti inozemstvo ne premore. G. Kremžar je namreč te kuhalnike

sam iznašel in jih tudi sam v Jugoslaviji izdeluje. Električna kuha je najbolj čista, zato se mora uveljaviti v najbližnji bodočnosti. Tudi državno učilišče za pletarstvo iz Sodražice je zadivilo obiskovalce velesejma z razstavo svojih mnogobrojnih izdelkov. Poleg teh je pletilna zadruga iz Breznice pri Zirovnici. Njeni izdelki so prvovrstne kakovosti in jim ne manjka kupcev. G. Zajc iz Zirov je razstavil veliko kolekcijo čevljev in škornjev. Kvaliteta je prvovrstna, cene so pa tako nizke, da mu tudi Bata ne more konkurirati. Pri g. Zajcu stanejo najboljši lakasti čevlji z jahalnimi ostrogami samo 220 dinarjev. Pa kar je glavno pri domačih čevljarstvih izdelkih ni papirnatih vložkov mesto usnjenih. G. Tomažin je razstavil svetovno znane Kranjske zobotrebce, pletarski tečaj iz Lužarij pri Vel. Laščah pa pletene stole, mize itd. Posebnost te pletarske delavnice so ležalni stoli, ki bi prišli v glavnem v poštev za kopalnišča in letovišča. G. Pretnar iz Tržiča ima volnene pletenine, g. Remic iz Ljubnega pa zelo veliko zalogo raznih vrst žime. Kot zadnja je zadruga sodarskih mojstrov iz Tacna, katera je razstavila 10 lepo izdelanih vinskih sodov iz hrastovega lesa.

Produktivne zadruge tvorijo vedno po več mojstrov obrtnikov ene stroke, da se s tem prepreči nepotrebna konkurenca in nepotrebno nižanje že tako prenizkih cen za obrtniške izdelke. Če je združeno po več obrtnikov v močno celoto, je možno prevzeti tudi večja dela, kar bi posamezni obrtnik mojster radi velikih investicij ne zmoget.

O razstavi in razstavljalcih obrtnikih mora dobiti vsak obiskovalec velesejma najboljši vtis.

Obrtniki, prosimo poravnajte naročnino za list, kdor jo še ni. „Obrtnik“ stane za vse leto samo 30 dinarjev. Današnjemu listu po priložene poštne čekovne položnice.

„Obrtniška samopomoč“.

Znano je, kako kruto posega usoda v naše življenje. Negotovi so naši dohodki, naše premoženje, vse je negotovo in odvisno od raznih slučajev. Izkušnje nas tudi uče, da marsikatera siromašna družina — osobito obrtniška — nima v slučaju smrti družinskega člana nobenih razpoložljivih sredstev za dostojen pogreb umrlega. Prav zaradi tega so uvideli obrtniki nujno potrebo ustanoviti si dobrodelno društvo »Obrtniško samopomoč«, reg. pomožno blagajno, ki deluje že sedmo leto.

V sredo, dne 18. t. m. je bil v posvetovalnici Zbornice za trgovino, obrt in industrijo dru-

štveni izredni občni zbor. Na tem občnem zboru so bila sprejeta spremenjena pravila ter izvoljen nov odbor.

Predsednik te dobrodelne ustanove g. L. Baraga je otvoril in vodil ta občni zbor. Pozdravil je predvsem sekretarja kr. banske uprave g. Fr. Šinka, društvenega ustanovitelja g. Eng. Franchettija in ostale navzoče, nakar je poročal, da so novi statuti odobreni.

Prečitan je bil zapisnik IX. izrednega občnega zbora, iz katerega je razvidno, da so člani z zanimanjem zasledovali njeno delovanje, kakor tudi spoznali kako potrebna je taka ustanova za obrtništvo. Zavzemali so se predvsem za to, da je potrebno poživiti akcijo — pridobiti čim več novih članov —, ter da morajo obrtniki vseh struj složno podpirati to svojo dobrodelno organizacijo.

Med drugim je bil osvojen predlog, da ostane višina pogrebniin še dosedanja, ako pa bi se umrljivost članstva med tem tako dvignila, da bi bil pri izplačevanju ogrožen obstoj društvene organizacije, skliče odbor izredni občni zbor, ki po svoji uvidevnosti uredi višino izplačevanja pogrebniin.

Predložena je bila ena sama kandidatna lista. Izvoljeni so bili gg.: L. Baraga, I. Hribar, R. Rarovan, I. Slovnik, P. Vrtačnik in L. Šetina kot odborniki; namestniki: Al. Erjavec, I. Rozman in I. Seliškar; nadzorstvo: Eng. Franchetti, Fr. Medic in Fr. Ileršič.

Tovariši obrtniki! Dovolj ste zavedni, da boste znali ceniti velik pomen Vaše stanovske dobrodelne ustanove. Na tisoče in tisoče Vas je. Mar res niste zmogni, da bi se odločno zavzeli za Vašo „Samopomoč“, v kateri imate svojo dobrotnico, ki podpira Vas, odnosno Vaše družinske člane ob najkritičnejšem dogodku in Vam od vzame veliko skrb. Je res samo par sto zavednih tovarišev med tisoči in tisoči pripadnikov Vašega stanu?

Predvsem pa je »Obrtniška samopomoč« dobrotnica obrtnikov; ona je to jasno dokazala s tem, da je v 157. smrtnih primerih nudila izdatno denarno podporo v skupnem znesku **Din 533.847.50**. Ta nad pol milijonski znesek ni kar tako in morate priznati, da je to ogromna vsota, ki jo je Samopomoč, Vaša dobrodelna ustanova v tem kratkem času izplačala. V

Dipl. teh. Kunstler Albin:

Ljubljana, v marcu 1932.

Skozi Nemčijo.

Obrtnikova popotna opazovanja.

Nadaljevanje.

V obratu je priprava, katera šteje izdelke, ljudi itd. potom električnega očesa. Pred nekaj leti so iznašli steklo, katero proizvaja komaj zaznamujoč električen tok, kadar se to steklo razsvetli. To svojstvo so sedaj izrabili na ta način, da razsvetle to stekleno celico, ali foto-celico s svetlobnim žarkom, zato teče v njej konstanten el. tok. Če pa pasira med lučjo in foto-celico kak predmet, se prekine svetlobni žarek, vsled česar se za trenutek ne proizvaja el. tok v celici. Električen tok se primerno zveže na števec, kateri šteje, kolikokrat je bil prekinjen svetlobni žarek in el. tok, toraj, koliko predmetov je pasiralo mimo foto-celice. Take fotov-celice se rabijo tudi za proizvajanje glasu v zvočnem filmu.

Posebno mnogo pozornosti je pa vzbujal prerez modela Junkersovega brzotekočega Diesellovega motorja z dvojnimi bati, kjer se je dalo natančno zasledovati njegovo delovanje. Med izdelovalnimi stroji je bilo mnogo avtomatov, posebnost je pa bil stroj za iz-

delovanje konzervnih škatelj, katerih je ta stroj napravil v eni uri 3000. V obratovanju je bil tudi stroj za vlijanje medeninastih vlivkov. Ta avtomat vlije na dan po 2000 do 4000 pip za vodo ali kljuk za ključavnice na ta način, da vbrizgava s pritiskom 150 atmosfer raztopljen kovino v modele. Med tekstilnimi stroji je bil stroj, kateri je izdeloval istočasno 12 parov nogavic. Vsa razstava napravi na obiskovalca veličasten vtis in se človek ne more nagledati raznih zanimivosti, zato je nje obisk resnično doživetje za tehniško izobraženega obrtnika.

Življenje v mestu Leipzigu je polno zanimivosti. Vsak človek čaka na zaslužek, vsaka brezpomembna usluga stane denar. Izložbe trgovin so krasno urejene in se jih mora občudovati. Za dobo velesejma so bile v izložbah žive razkazovalke, kar opozarja mimoidoče neverjetno efektno na blago, katerega trgovina prodaja. Na nedeljo 13. III. so bile tudi volitve predsednika nemške republike. Ljudje so bili popolnoma brezbrizni in ni bilo opaziti nikake agitacije. Šel sem proti kolodvoru, da se odpeljem v Berlin. Kolodvor v Leipzigu je eden največjih v Evropi. Prednja stran kolodvorskega poslopja je dolga skoraj tako, kakor naša Aleksandrova cesta v Ljubljani. Pred kolodvo-

rom stoje ogromni avtobusi za prevažanje ljudi na deželo. Berlin je oddaljen od Leipziga kakih 150 km. V mojem kupeju je bil en sam potnik in ta je bil pekovski mojster in kavarnar iz Katowice na Poljskem.

Mesto Katowice so spadale do prevrata pod nemško državo, po vojni so pa bile pridržene na novo ustanovljeni poljski republiki. So izrazito industrijski kraj z 200.000 prebivalci. Med ljudstvom vlada brezposelnost in revščina. Ker so nekateri mestni predeli izkopani z rudniškimi rovi, se morajo mestni prebivalci iz teh delov izseljevati radi nevarnosti, če se hiše pogreznejo v zemljo.

Vlak brzi mimo ogromnih tovarnih mest in vasi. Večkrat križamo državno cesto, katera je v vsej dolžini od Leipziga do Berlina tlakovana. V dveh urah smo v Berlinu. Prihod na berlinski kolodvor ne napravi na tujca izrazito vlemestnega vtisa. Kadar sem mislil na Berlin, sem si domišljjal vedno neko izvanredno mesto, zato sem bil prvi hip malo presenečen. Tudi, ko sem hodil po berlinskih ulicah, sem si večkrat sam pri sebi ponovil, »sedaj si v Berlinu«, da bi si s tem vzbudil zavest nekega posebnega doživetja, ker se mi ta zavest nikakor ni hotela sama vzbuditi.

(Dalje prih.)

teh števkah vidite resnično dejstvo, da je v tolikih primerih priskočila Vašim bednim tovarišem na pomoč in jim pomagala. Tako je obrtniški denar zopet prišel nazaj med obrtništvo!

Obrtniki! Odločno se zavzemite za vaše dobrodelno društvo! Pokažite, da vam je pri sreči čut skupnosti in skrb za tovariše, ki se nahajajo v slabem gmotnem položaju. Izkažite Vašo stanovsko zavednost s tem, da pristopate k tej koristni ustanovi, jo podpirate in ji pridobivate novih članov, da s časom pokaže moč, ki ji pripada po številu celokupnega obrtništva Dravske banovine.

Vse Vaše zahteve in vse Vaše delovanje naj stremi za tem, da bo imela »Obrtniška samopomoč« mnogo članstva, da bo mogla znižati prispevke in zvišati pogrebne. Torej vsi k Vaši socialni organizaciji, da bo ona prva med sličnimi! Kdor še ni član, naj nemudoma pristopi!

Vsak posameznik mora biti graditelj bodoče močne »Obrtniške samopomoči«!

Halo — halo!

Kdo je tam?

Tukaj nebeški poročevalski urad. Ali je tam tabor bojnikov za samostojne obrtniške zbornice?

Seveda je. Klanjam se! Kaj je novega?

Mi bi radi zvedeli, kdo je napravil pohvalo za agilno novomeško rokodelsko zadrugo?

Pohvalo...?? Saj to vendar ni bila pohvala, temveč nekdo jim je hotel le s krepko besedo povedati, da so napravili velikansko pogreško in so z njo osramotili obrtništvo. Oni pa tega niso razumeli, temveč so mislili, da jim je tisti nekdo napisal oni članek njim v popraviljanje. Saj veste tisto o čokoladi... Ako jim tako domače povedano ne zadostuje, potem jim naj Bog pomaga.

Kaj je pa s tisto „krizo v možganih“?

Dotični naš odlični borec pravi, da mu tista kriza v možganih morda ravno tako malo prištoja, kakor piscu odgovora v „O. V.“ živa kraščača v ustih.

Ha-ha-ha! Veste pri nas v nebesih, kjer vidimo vsaki stvari do dna, smo dobili zanesljivo poročilo, da se uvidevni obrtniki v Novem mestu zelo jeze na tiste, ki so tako skrivnostno in s politiko zapisali vse obrtnike pod „eno marelo“.

To nas pa resnično zelo veseli, če bi popravili v zmoti storjeno. Saj kdo bi veroval, da je boljše, če obrtniško politiko vodijo neobrniki, mesto, da si obrtniki sami odločajo o svoji usodi. Pa ne samo to, morda bodo njih otroci mogoče že bolj zmožni kot so oni sedaj, zakaj bi jih potem zaslužili zopet za osemdeset let ali še za dalj časa. Ali mislijo, da bodo bodoči zadovoljni, ko jim bodo drugi diktirali davčne doklade, zakonske naredbe itd. Za tako odločitev, kot je prišla prvotno iz Novega mesta, so se po našem mnenju izjavili le oni, katerim je ves obrtniški pokret deveta briga. Da bi se mogel obrtnik iz prepričanja odločiti za skupne zbornice, katere

imamo v zadostno dobrem spominu, to bi bilo zelo dvomljivo.

Mogoče pa so mislili, da je boljše, če kar drugi mislijo mesto njih, ker bi se potem imeli bolj „lušno“. Pa pustimo to! Vam bom rajši povedal, kaj se bo zgodilo novega v Novem mestu. Tam bodo gotovim ljudem ukradli lepo rejenega koštruna. Tega koštruna bodo prignali v Ljubljano, tja do palače TOI. Nekaj časa ga bodo kazali kot pristno novomeško čudo, nazadnje ga bodo pa ostrigli. Ostriženega bodo poslali Novomeščanom nazaj s pripombo, da se v Novem mestu koštruni zelo dobro rede in tudi volna jim hitreje raste. Veliko jih bo presenečenih, ker do takrat niso vedeli, da znajo v Ljubljani koštrune tako lepo ostriti. Rekli bodo, to je pa lumparija in se bodo sapraboltarili toj! toj! toj!

Oblasti, pozor!

Kumar F. šušmari v kovaški stroki v Bežicah, Primožič J. šušmari v kovaški stroki v Paški vasi, Part J. šušmari v kolarski stroki, vsi v srezu Gornji grad.

Vsi navedeni delajo brez obrtnega lista in ne plačajo nikakega obrtnega davka.

Društvo jugoslovanskih obrtnikov za dravsko banovino bo napravilo potrebne korake na banovini v Ljubljani, če pa to ne bo pomagalo tekom treh tednov, nam takoj javite. Nadalje nam pišite tudi, kdo je naročal delo pri teh šušmarjih.

Dr. jug. obrtnikov za dravsko banovino v Ljubljani.

Obrtniki, prosimo poravnajte naročnino za list, kdor jo še ni. »Obrtnik« stane za vse leto samo 30 dinarjev. Današnjemu listu po priložene poštne čekovne položnice.

Naš denar.

Na naše vprašanje o inflaciji odgovarjajo obrtniki sledeče:

Tudi v našem kraju lahko tožimo, da primanjkuje denarja in ker ni denarja, ni zaslužka. Obtok denarja naj se poveča, vrednost pa zmanjša, to je edina pot, da pridemo do dela. Koristi od tega ne bomo imeli sami, temveč tudi oni, ki nam sedaj ne upajo kreditirati in ravnotako oni, katerim sedaj dolgujemo.

Kot primer težkega položaja, v katerem se nahajamo, naj navedem sledeči primer: Pred dve leti sem kupil vola za Din 3800, prodati pa sem ga moral letos mnogo težjega za Din 2600. Računajte sedaj, koliko sem imel koristi od tega, brez ozira na delo, obresti od denarja itd.

Lovro Benedičič, čevlj. mojster, Ševlje 8, Selca nad Šk. Loko.

V vseh sosednjih državah Jugoslavije ni gospodarsko stanje nič boljše, kakor pri nas. Ker ima naša država naravnega bogastva v preizobilici, bi vsekakor ne bilo treba te revščine v naši domovini. Naš kmet in obrtnik vidno obubožujeta in njihova mizerija vpliva na vse ljud-

ske plasti. Regulirano kroženje denarja se je preosmerilo samo na gotove kroge, kateri so odvezli denar po nepotrebnem iz prometa. Država je odplačala mnogo inozemskega posojila, tretjič se je pa tudi obtok bankovcev v zadnjih letih pri narodni banki pomanjšal. Jugoslaviji manjka toraj zadostne gotovine.

Izrazita zmešnjava se je pričela v Jugoslaviji šele z poizkusom žitnega monopola. Od tega prvega eksperimenta naprej se ne posreči nobena srečna poteza. Pehamo se od enega poizkusa do drugega in to stane ogromno denarja in časa. Banke najbrže ne bodo dobile radi sedanjega denarnega moratorija svojega izposojenega denarja praktično vrnjenega. Jugoslaviji nima toraj zakonov, kateri so prikladni našim razmeram.

Manjka nam izvoz blaga in tega si moramo preskrbeti za vsako ceno. Ta izvoz se mora vršiti direktno od producenta in kmeta zato, da vmesni prekupci blaga po nepotrebnem ne draže. Kako se to organizira, je odvisno od države. Če ni za to zmožnih ljudi v državi, naj se jih poišče tam kjer so. Jugoslaviji je treba toraj zmožnih organizatorjev. Po mojem mnenju ne rabimo inflacije, temveč notranje preorientacije, da se obtok denarja spravi v pravo smer.

Jože Kunstler, kovač, Ljubljana.

Pravna vprašanja — odgovori.

Z ozirom na razna vprašanja pravnega značaja, ki smo jih prejeli od naših čitateljev, smo se odločili, da pričnemo s to številko stalno rubriko za pravna vprašanja, na katera bo dajal odgovore naš pravni sotrudnik. Pričakujemo, da se bodo naši čitatelji obracali v vseh potrebnih slučajih na rubriko v našem listu, kjer bodo prejeli tudi odgovore.

Vprašanje: Imel sem opravka na sodnijski kot priča, kamor sem prišel 10 minut prekasno vsled tega, ker sem bil zadržan v drugem oddelku istega sodišča v enakem svojstvu. Ko sem vstopil v razpravno dvorano, mi je zagovornik, neki odvetnik, zaklical nasproti: Taki so ljubljanski obrtniki. Ko sem se hotel opravičiti pred razpravo vodečim sodnikom, mi ni to dopustil, dasiravno bi dokazal, da sem bil zadržan na drugem oddelku istega sodišča. Ker se čutim žaljenega, kakor tudi je bila žalitev izrečena na ime vseh ljubljanskih obrtnikov, prosim uredništvo za pojasnilo, kaj mi je storiti v sličnih slučajih, ki se večkrat dogajajo, da se zna obrtnik sploh ravnati in nastopiti v obrambo samega sebe, kakor v obrambo svojega stanu.

Odgovor: V tej zadevi ni mogoče poduzeti ničesar, ker bi priča morala biti ob določeni uri na mestu. Če se pa to ni zgodilo in ako je bila zadržana drugje, bi morala to odsotnost zadevnemu oddelku vsekakor javiti, da bi se jo preje zaslislalo. Kar se pa tiče odvetnika in sodnika je pripisati njih osornost zgolj zamudi priče, na katero se je moralo čakati pri razpravi, vsled česar je brezpredmetno poduzeti karkoli. — Niso pa nikakor na mestu izpadi v takih slučajih na celokupno obrtništvo.

KAJ ZANIMA OBRTNIKA?

Člani obrtniki naj propagirajo osebeno, da se naroča naš list »Obrtnik«. Kjer je obrtnik gost v gostilni, morajo imeti naš obrtniški časopis. Naročnina je za vse leto samo 30 dinarjev.

Vzgoja vajencev. Nemčija posveča svojo pažnjo vzgoji obrtne mladine. Odlični obrtniki pedagogi in vzgojitelji obrtnega naraščaja so s sodelovanjem raznih v poštev prihajajočih korporacij in organizacij, oziroma njih zastopnikov pričeli delati na osnutku zakona o

Telefon štev. 30—20.

Rač. pošta. hran. št. 14003.

ZANATSKA BANKA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE A. D.

Podružnica LJUBLJANA
DUNAJSKA CESTA ŠTEV. 31.

sprejema vloge na knjižice in tekoči račun ter jih obrestuje:
po 5% s dnevno razpoložljivostjo cele vloge, po 6% vezane
na odpovedne termine, navedene v bančnih vložnih knjižicah,
po 6½% vezane na 3 mesece, po 7% vezane na 6 mesecev.

Rentni davek plača banka iz svojega. Denar se lahko pošilja po položnicah Poštne hran., ki so interesentom brezplačno na razpolago.

izbiri obrtnega poklica in vzgoji obrtne mladine. Po daljšem izkustvu in izmenjavi misli imenovanih faktorjev so zaključili, da pridejo v upoštevanje sledeča vprašanja, ki jih bodo solidarno rešili in sicer:

1. Da li je »Poklicno vzgojni zakon« sploh potreben.

2. Ali se bo ta zakon nanašal samo na vajence v glavnem ali tudi na mladino sploh.

3. V kakšni obliki se bo sodelovalo pri tem zakonskem osnutku.

Op. ur. Menimo, da bi bilo potrebno misliti tudi v naši državi na kaj sličnega in že sedaj zainteresirati merodajne kroge za sličen zakonski osnutek, kajti pri nad 200.000 obrtnikov naše države bi bil že potreben enoten »Poklicno-vzgojni zakon« za vajence obrtnih strok.

Za peko kruha bodo na Češkem primestali med moko tri odstotke škroba (štirke). S tem bodo prihranili 700 vagonov moke, katero morajo Čehi uvažati. Škrob se prideluje iz krompirja in je glavni sestavni del redilne snovi kruha. Škrob se nahaja tudi v žitnem zrnu, odnosno v moki.

Na Norveškem so poznali preprost postopek za odpravo človeškega plodu. Ta postopek so izpopolnili v Berlinu tako, da je uporabljen za vsakega lajka. V lekarnah se dobi v nakup mazilo, katero je sestavljeno v glavnem iz vazelina in še treh drugih primesi. To mazilo se ubrizga z navadno injekcijsko brizgo skozi vhod maternice, kjer se nahaja plod. Mazilo obda plod, radi česar ta odumre. Ker izloči človeško telo vsako mrtvo stvar iz sebe, se izloči naravnim potom brez bolečin odmrli zarodek. Tako piše nemški zdravniški list.

Hitrost ladje je največja, kadar se vrti ladijski vijak z 320 obračaji na minuto (pri velikih ladjah). Ako napravi vijak več obratov, se napravi baje pred vijakom prazen prostor, zato vijak nima vode, da bi se v njo zavijal. Kakor so poizkusi pokazali prične voda pred vijakom vrti vsled podpritiska, če se vijak prehitro vrti.

Po nekem holandskem načinu se parjena in še gorka bukovina (les), prepojena z neko maso, da stisniti pod visokim pritiskom v kompaktno, kosti podobno maso. Iz tega lesa se napravljajo kljuge za vrata in okna, tečaji za ležišča in razni drugi strojni deli. Če se pa tako pripravljena bukovina stisne od koncev, pa postane upogljiva v mrzlem stanju.

Treba je izdelati metodo, po kateri se bodo dale pregorene žarnice zopet popraviti. S tem bi dobili elektrotehniški obrtniki zopet povečano delavno polje in možnost zaslužka.

Brivski mojstri v Berlinu plačujejo mesto fiksne plače pomočnikom samo procenote od opravljenega prometa. Kjer imajo pa fiksne plače, jim plačujejo po 15 do 30 mark na teden, poleg napitnine.

Mesarji v Baslu imajo hudo konkurenco od mesnih tovarn. V časopisje so dali oklic, kjer pozivajo, naj gospodinjje podpirajo mesarje obrtnike. V oglasu pravijo, da mesar obrtnik skrbno izbere potrebno meso in ima velik interes zadovoljiti vsako posamezno odjemalko.

V Švici je uvožena živina skoraj polovico cenejša kakor domača. Konsum mesa se je namreč močno zmanjšal, ker so cene domače klavne živine previsoke, kmetje pa živine nečejo prodajati, ker dobe premalo za njo. Vseeno je pa trg dobro založen z tujim in domačim blagom.

V Zagrebu je nekdo skonstruiral aeroplan, kateri se dvigne z dvorišča ali strehe naravnost v zrak. Na tem problemu je delal mnogo let. Vsekakor je treba počakati, kako se bodo obnesli prvi praktični poizkusi, nakar bomo o tem obširneje poročali.

O slogih pohištva.

Rajko Sajovic.

Pri vsakem stilu delimo dobo trajanja v začetek, vrhunec ali cvetno dobo, ter dobo propadanja oz. konec. Te prehode v razvoju lahko primerjamo s pomladjo, poletjem in jesenjo. Zgodovina navaja dobo trajanja posameznih stilov z določenimi letnicami n. pr. Romanski slog je bil od leta 100—1250, vendar si pa pri tem ne smemo misliti, da je bilo leta 1250. konec oblikovanja v pravcu ro-

manskega stila, ter da je takoj z letom 1251 zavlada temu sledeči gotski stil. Prehod iz enega sloga v drug slog se vrši polagoma komaj opazno, kajti umetnostno oblikovanje se ne da diktirati in omejiti z golimi letnicami, ampak je duševna potreba svojega časa. Vsak nov stil, je izraz nove miselnosti. Pod besedo slog, razumemo ljudsko oblikovanje raznih predmetov, katero se je razvijalo pod vplivom narave, iz nazorov do vere, ter po svoji miselni, duševno občuteni moči. Slog je izrazno oblikovanje ljudske duše, ter poganja iz njegovega svetovnega naziranja in življenskega čustvovanja. Narodi s posebnimi lastnostmi, se poslužujejo vedno svojih posebnih izraznih oblik. Že tisočletja pred našim časom je bilo razvito kulturno življenje v Aziji, v obeh zadnjih tisočletjih pred Kristom v Egiptu, Babiloniji in Perziji. V 4. in 5. stoletju pred Kristom sta bila kultura in umetnost na taki višini, da so jo pozneje komaj kdaj dosegli. Znano nam je še iz šolske zgodovine, kako so si Rimljani ustvarili pod grškim vplivom svoj lastni svet oblikovanja. Po razpadu in delitvi rimske države v vzhodno in zapadno rimsko cesarstvo, so se v prvem razvili orientalski stili, medtem ko so dela Rimljanov v zapadni Evropi, v času navalov ljudskega naseljevanja, skoraj popolnoma propadla. V stari Germaniji je Karel Veliki 768. do 814. gradil v Aachenu deloma še danes ohranjene cerkve in samostane pod vplivom rimske umetnosti. Pa tudi njegova država je propadla. Polagoma se je zrahljala vez, ki je do tega časa družila raznovrstne narode. Šele dvesto let pozneje, torej okoli leta 1000, zasledimo zopet nov način oblikovanja, v tem času porajajočega se romanskega stila, ki pa je bil vedno bolj in bolj prost rimskih vplivov.

Romanski slog 1000—1250.

Okoli leta 1000 po Kristovem rojstvu, ko so se razburjeni ljudski duhovi po razpadu raznih mogočnih držav ter po ustaljenju priseljenih ljudstev umirili, takrat si je utrla pot umetnost, katera je ustvarjala po svojih posebnih oblikah in katere oblikotvorno posebnost poznamo in uvrščamo v romanski slog.

Pohištvo romanskega sloga je spočetka docela enostavno in preprosto izdelano ter ima razne okrasne posameznosti, kakor krožne loke, podporne stebre, rozete itd. samo naslikane. Šele pozneje so dobili vsi ti predmeti več ali manj plastično obdelavo. Sčasoma in po potrebi se je razvilo rezbarstvo. Rezbarije romanskega sloga so ploščate in napravljene iz celote. Ako je polnilo okrašeno z rezbarijo, je ta napravljena direktno iz polnila ter ni samo nanjo prilepljena. Za ornamente služijo oblike rastlin, razne prepletene vrvice in fantastične figure, vse pa v strogi geometrijski obliki, brez resničnega posnemanja narave. Vse polnilne ploskve so izpolnjene z rezbarijami in okraski tako, da ni praznega vmesnega prostora. Razen polnil so okrašeni tudi razni nastavki, konzole in kapiteli podpornih stebrov. Strugarskih del je zelo malo, a še to so kaj enostavne oblike ter ne prihajajo do posebne veljave. Značilni za romanski slog so polkrožni loki, ter to, da se rabijo pri istem predmetu razni motivi za okraske kakor pri kapiteljih, tako tudi pri polnilih. Povsod se kaže konstruktivna izvedba predmeta. Za posebno dekoracijo služijo tudi zelo veliki in vidni železni tečaji in okovi, posebno pri skrinjah in omarah. Često pa najdemo za okraske človeške in živalske

podobe, največ verskega značaja, saj je vso takratno dobo umetnostnega ustvarjanja močno vodila in vplivala nanjo vera. Vera je bila tista genialna sila takratne dobe, ki je dajala smernice in pobudo za ustvarjanje umetnostnih del. Z vero se je razvilo stavbarstvo, in posebno cerkveno, katero je dalo značaj vsej drugi umetnosti, tako da je ostala osnova ista, samo izvedba se je spremenila po njih porabi. Tako imamo tudi v mizarstvu iste značilnosti romanskih cerkva, ki so ji dale obeležje. Polkrožne oblike romanskih oken vidimo na polnilih vrat in omar v pohištvu, kajti vsa umetnost dobe koraka roko v roki z vsemi ustvarjajočimi strokami. (Dalje.)

Za kolarje.

Nadaljevanje.

Tukaj bomo izračunali koliko stanejo štiri parizarska kolesa, prednji in zadnji konec, sora in oje. Platišča na kolesih so široka 90 mm. Nosilnost voza, kakor je bilo že rečeno, je 2000 kg.

Zadnje kolo za tovorni voz.

1. Les:	Din	Din
brstovo pesto	6	
12 jesenovih špic	10	
6 " platišč	18	
za event. polomljeno	4	
les stane	38	38
2. Delo:		
12 ur dela (pomočnik po 4 Din		48
3. Režija:		
se računa 75% ali 3/4 od plače delavca toraj od 48 Din		36
4. Zaslužek:		
za mojstra je po zakonu dovoljeno 25% ali 1/4 od lastne cene izdelka, toraj od 120 Din		30
5. Zavrtanje		
in zabijanje puše		10
Zadnje parizarsko kolo za 2000 kg nosilnosti stane	Din 160	
Prednje kolo stane za 12% manj kot zadnje je	Din 140	

Toraj stanejo vsa štiri kolesa za tovorni voz 2000 kg nosilnosti 600 Din. Ako je pa boljša izdelava in izbran les, se poviša cena za 20% ali 1/5, in stanejo potem kolesa 720 dinarjev.

Kdor dela pod to ceno, ne dela samo v svojo izgubo, temveč tudi sotovarišiu umazano konkurira. Dalje prih.

Nova knjiga.

G. zdravnik dr. Živan V. Marković je spisal v hrvaškem jeziku knjigo »Sreske bolnice.«

Knjiga opisuje:

1. Posledice vojne na narodno zdravje. 2. Razlogi, zakaj naj se povzdignejo sreske bolnice. 3. Srezka bolnica v Orašlju. 4. Finančni ekonomski razlogi. 5. Dosedajšnje delo na povzdigu sreskih bolnic. 6. Sestava akcijskega odbora sreske bolnice. 7. Moderna ureditev in zvezno vodstvo sreskih bolnic. 8. Dokaz, da je mogoča ustvaritev akcijskega odbora. 9. Koliko stane eno okuženje. 10. Nadzorniki in 11. Sredstva.

Pisec knjige je ves problem o sestavi sreskih bolnic natanko preštudiral, kar se vidi iz preciznega spisovanja. Priporočamo nabavo te knjige vsem zainteresentom, ki bi se zanimali, posebno pa onim, kateri žele pospešiti ustanovitev bolnice v svojem srezu.

Naroča se: Dr. Živan Marković, Vel. Orošelj, Bačka.